

Per Owe Molander
Projektledare
Telefon 08-508 28 918, 076-12 28 918
perowe.molander@miljo.stockholm.se

Till Miljö- och hälsoskyddsnämnden

MILJÖ- OCH HÄLSOUTREDNINGEN 2008 – VÄRDERING AV PÅVERKAN OCH KÄLLOR

Förslag till beslut

- 1 Godkänna förvaltningens rapport Miljö- och hälsoutredning 2008 – Värdering av påverkan och källor, samt tillhörande bilaga.
- 2 Miljö- och hälsoutredningen ska, vid sidan om lagstiftning och uppdrag i budget, utgöra ett underlag för prioritering av förvaltningens aktiviteter i verksamhetsplaneringen för 2009.
- 3 Miljö- och hälsoutredningen ska fortsätta att utvecklas avseende metodik och underlag, i enlighet med tjänsteutlåtandet.

Gunnar Söderholm

Tage Jonson

Bakgrund

Miljöförvaltningen genomförde en första Miljöutredning år 2001 som underlag för Stockholms miljöprogram 2002 – 2006. Under 2005 – 2006 genomfördes ett omfattande arbete med att ta fram en ny Miljö- och hälsoutredning. Denna presenterades för miljö- och hälsoskyddsnämnden i augusti 2006 dock utan att nämnden gjorde något eget ställningstagande till utredningen. I nämndens därpå efterföljande verksamhetsprogram slogs fast att ”Miljö- och hälsoutredningen fortlöpande ska aktualiseras samt att databas- och webbverktyget Miljöbarometern utvecklas för en rationell hantering av materialet.”

I linje med nämndens mål i VP 2007 har förvaltningen uppdaterat värderingsunderlaget från 2006 samt genomfört ett arbete med att utveckla Miljöbarometern för datahantering och presentation av Miljö- och hälsoutredningen. Detta innebär att det omfattande materialet kan hanteras och aktualiseras på ett smidigare sätt samt att materialet kan göras tillgängligt för stadens egna verksamheter, medborgare och för stadens näringsliv

Miljö- och hälsoutredningen skall både tjäna som beskrivning av miljösituationen i Stockholm och som underlag för prioriteringar av tillsynsverksamheten och miljöförvalt-

ningens övriga arbete. Genom att redovisa långa tidsserier även inom områden där förbättringar av miljön har skett. Sådana redovisningar är väsentliga för att påvisa hur förbättringar har skett och därmed hur förbättringar kan ske på andra områden.

Förvaltningens synpunkter

Föreliggande rapport (bilaga 1) är en uppdatering och aktualisering av värderingsunderlaget från 2006 och innehåller värderingar av de mest betydande påverkansfaktorerna för miljö- och hälsotillståndet i Stockholm. Exempel på påverkansfaktorer är partiklar, radon, buller inomhus o.s.v.

Förvaltningen anser att miljö- och hälsoutredningen, tillsammans med lagstiftning och de uppdrag som ges via budgeten, utgör ett viktigt underlag för förvaltningens verksamhetsplanering genom att peka ut vilka påverkansfaktorer och källor som bör prioriteras i förvaltningens arbete för att bidra till att uppnå normer, gränsvärden samt nationella och lokala miljömål. Den bör därför ingå som underlag för:

- målstyrd tillsynsplanering,
- målstyrd planering av miljöövervakning
- stadens programarbete som har koppling till miljö- och hälsomålen.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Ambitionen har varit att beskriva stadens miljö- och hälsopåverkan utan avgränsningar utifrån stadens rådighet eller miljöförvaltningens arbetsområden. Utredningen har fokus på den ekologiskt hållbara samhällsutvecklingen. Värderingarna har sin utgångspunkt i de önskvärda eller godtagbara tillstånd som beskrivs i de nationella miljö kvalitetsmålen, eller som slagits fast i riktvärden, normer eller bedömningsgrunder för miljö kvaliteten. Rapporten innehåller också värderingar av de källor som ger upphov till olika typer av påverkan i staden.

Värderingarna har gjorts målområdesvis utifrån en gemensam värderingsmodell, med utgångspunkt i de nationella miljömålen. Det är i detta sammanhang viktigt att notera att, på samma sätt som hittills gällt för den nationella nivån, görs ingen rangordning mellan de nationella miljö kvalitetsmålen. Eftersom påverkansfaktorerna i miljö- och hälsoutredningen värderas och poängsätts inom respektive målområde så bör dessa inte jämföras mellan varandra. (Svårigheterna med att kunna hantera prioriteringar mellan olika mål och åtgärder på ett kostnadseffektivt sätt har uppmärksammats i den översyn av det nationella miljömålssystemet som regeringen nyligen beslutat genomföra.)

Varje påverkansfaktor har värderats med avseende på det *tillstånd* som påverkansfaktorn ger upphov till samt problemets *omfattning* i staden. *Påverkansfaktorns betydelse* är en sammanvägning av tillståndet och omfattningen.

I rapporten redovisas påverkansfaktorerna sorterade utifrån påverkansfaktorns betydelse inom respektive målområde. I ett undantagsfall, under målområdet Giftfri miljö, saknas tillräcklig kunskap om tillståndet eller omfattningen för att kunna värdera vissa påverkansfaktorer. Det finns dock tydliga indikationer på att dessa är av stor betydelse men att ytterligare utredningar behövs.

Värdering av källor och deras bidrag till miljöproblemen har gjorts i de fall påverkan från källan bedöms vara signifikant. *Källans betydelse* är en sammanvägning av påverkansfaktorns betydelse och källans bidrag.

RESULTAT

Totalt har 52 påverkansfaktorer inom 10 målområden, och som har en signifikant betydelse för miljötillståndet i Stockholm, värderats i utredningen. 89 källor har identifierats. I sammanställningen nedan redovisas (i bokstavsordning) de tolv påverkansfaktorer, med underliggande källor, som fått den högsta poängen i värderingen och därmed bedömts vara de mest betydande. De ingående källorna har listats utan inbördes rangordning men ger olika stort bidrag till påverkansfaktorn.

Påverkansfaktor	Ingående källor
Bromerade flamskyddsmedel	<ul style="list-style-type: none"> • Byggmaterial • Elektronik • Textilier
Buller inomhus	<ul style="list-style-type: none"> • Buller från grannar • Byggbuller (infrastruktur och byggnader) • Båttrafik • Flyg • Bullrande fläktar • Nöjeslokaler • Spårtrafik • Varuhantering (lastning och lossning) • Vägtrafik
CFC	<ul style="list-style-type: none"> • Isolerplast • Köldmedier, mindre anläggningar
Dålig luftkvalitet inomhus	<ul style="list-style-type: none"> • Dålig städning • Dålig utomhusluft • Kemiska emissioner • Mikrobiell tillväxt • Undermålig ventilation
Koppar	<ul style="list-style-type: none"> • Båtbottenfärg • Dricksvattenledningar • Fordonstvätt • Jordtag och jordlinor • Markföroreningar • Spårtrafik • Tak- och fasadmaterial • Vägtrafik
Marknära ozon	<ul style="list-style-type: none"> • Import av förorenade luftmassor
PAH	<ul style="list-style-type: none"> • Asfalt • Båttrafik • Energi (produktion/användning) • Markföroreningar • Småskalig uppvärmning • Vägtrafik

Påverkansfaktor	Ingående källor
Partiklar	<ul style="list-style-type: none"> • Arbetsmaskiner • Båttrafik • Energi (produktion/användning) • Småskalig uppvärmning • Spårtrafik • Vägtrafik
PCB	<ul style="list-style-type: none"> • Elektronik • Fogmassor • Isolerrutor • Transformatorolja
PFC -Polyfluorerade ämnen	<ul style="list-style-type: none"> • Skumsläckare • Smuts och vattenavvisande material • Textilier • Tvätt- och rengöringsmedel
Växthusgaser	<ul style="list-style-type: none"> • Båttrafik • Energi (produktion/användning) • Fjärresor på väg • Flyg • Konsumtion • Vägtrafik
Ytförlust och barriärer	<ul style="list-style-type: none"> • Exploatering

FÖRSLAG TILL PRIORITERINGAR

Miljö- och hälsoutredningen påvisar angelägna områdena att arbeta inom både för staden som helhet och specifikt inom miljöförvaltningens verksamhetsområden. Den värdering som har gjorts av påverkansfaktorernas och källornas hälso- och miljömässiga betydelse bygger, så långt det är möjligt på dokumenterade vetenskapliga fakta.

Den ovan redovisade sammanställningen över de mest betydande påverkansfaktorerna utgör ett väsentligt kriterium för prioritering av insatser, särskilt i ett längre perspektiv, dock inte det enda. Värderingsmodellen tar inte hänsyn till andra bedömningsgrunder som t.ex. stadens rådighet eller genomförbarhet och resurser för att åtgärda problemen. Sådana bedömningar är dock av stor betydelse för hur tillgängliga resurser ska satsas och vilka åtgärder som bör prioriteras på kort sikt. Ett exempel är om det krävs små resurser, ekonomiskt och/eller personellt för att lösa ett problem kan detta motivera en upprioritering av en påverkansfaktor som fått ett lågt poäng i värderingen.

Förvaltningen har analyserat och värderat miljö- och hälsoutredningens resultat med syfte att utifrån ett rådighets- samt ett resurs- och åtgärds perspektiv, vidga underlaget för prioriteringar på årsbasis till den kommande verksamhetsplaneringen.

Analysen har resulterat i att nedanstående arbetsområden (utan inbördes prioritering), inom tillsyns-, miljöövervaknings- och programverksamheten har lyfts fram som särskilt angelägna att fokusera på under 2009. För en beskrivning av vilka källor som hanteras under respektive arbetsområde hänvisas till bilaga 2.

Arbetsätt	Arbetsområde
Tillsyn	<ul style="list-style-type: none"> • Bygg- och rivningsverksamhet, • Byggnad av trafikinfrastruktur, • Energianvändning och Energiproduktion, • Farligt avfall, • Förorenad mark, • Kosmetika och hygieniska produkter, • Miljögifter i varor, • PCB i fogmassor, • Radon, • Restaurang och evenemang, • Skolor och förskolor, • Transportintensiva verksamheter • Vägtrafik.
Miljöövervakning	<ul style="list-style-type: none"> • Luft • Miljögifter.
Program	<ul style="list-style-type: none"> • Buller, • Klimat, • Miljöbilar • Vatten.

FORTSATT UTVECKLINGSARBETE

Förvaltningen har för avsikt att årligen aktualisera utredningen och att vart fjärde år genomföra en större genomgång och uppdatering av faktaunderlag samt värderingsmodell. Förvaltningen föreslår också att utvecklingsarbetet fortsätter för att förfina metodik och utredningsunderlag. Detta gäller bl.a.

- En kontinuerlig uppdatering sker av utredningsunderlaget med ny kunskap. Närliggande exempel på detta är resultaten i slutrapporten inom projektet Nya gifter och prioriterade ämnen inom REACH-direktivet.
- Kunskapsbrist inom respektive målområde tas fram på ett enhetligt och överskådligt sätt för att kunna utgöra underlag för utredningsverksamhet.
- Identifiering av områden där oklarhet om tillsynsrådighet föreligger för att påverka lagstiftningen så att tillsynen på ett effektivare sätt kan bidra till att nå målen.
- Underlag för riskanalyser inom målområdena.
- Fortsatt utveckling av värderingsmodellen och metodik för prioritering av åtgärder.

Bilagor

- Bilaga 1 Miljö- och hälsoutredningen 2008 – Värdering av påverkan och källor
- Bilaga 2 Miljöförvaltningens arbetsområden – Koppling till källor i Miljö- och hälsoutredningen 2008

Slut